

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 23.

Belényes és Nagykároly.

Késő volna most a józan belátás szavait ismételtetni a belényesi nemzetiségi korifeusok előtt. A mi megindult ott a hegyek közt, azt már megállítani nem lehet. Tudósításaink a fanatizálás és a félrevezetés bámulatosa eszközeiről adnak hírt; ennek a megcsodálására idecsődíthették a külföldi ujságírókat! Most már a józan belátásra nem lehet rábízni a belényesi oláh korifeusokat. Döntés elé kell vinni a kérdést: lehet-e egy Lucaciu képviselő Magyarországon?

Irjuk így a nevet: Lucaciu. Erre oláhosodott az ő becsületes magyar Lukács neve. Irjuk úgy, amint ő akarja s ha a lelke nem a miénk, nem kell a neve sem.

Azt mondják, Lucaciu eszes ember, kitűnő szónok, tehát szükség van rá a parlamentben. Azt készséggel elismerjük, hogy a nemzetiségi csoportnak nagy szüksége lehet rá; hiszen eddig a nemzetiségi, oláh többségük dacára, parádés szónoknak mindig Politot voltak kénytelenek felleptetni. Ő volt a legokosabb és a legjobb szónok. De a parlamentnek absolute semmi szüksége nincs Lucaciura, a nemzetiségek széles rétegei

pedig a lacfalusi pap képviselőkódésének határozottan kárát fogják látni.

Lucaciu az ő hirhedt szereplésével eljátszotta azt a jogát, hogy békés tárgyalásokon szerepeljen. Az ő neve a harc, a magyarság ellen indított gyűlöletes háború. Ezt képviselte eddig Lacfalun, ezt nem szabad képviselnie a komoly munkára hivatott parlamentben.

A horvát obstrukció eléggé megakadályozta már az országgyűlést nagy alkotásai keresztülvitelében. Már eddig is egyes nemzetiségi képviselők kacérkodtak a horvátokkal. Most közbejött a Varga-féle eset; mintha egyenesen provokálták volna Vajda kivezetését. Egyes fenyegetésekből úgy látszik, mintha a nemzetiségi csoportnak ez a kivezetés pompás ürügy lenne az obstrukcióba való átmenetre. A horvátok és a nemzetiségi megakaszthatják a parlament egész gépezetét, csak vezér kell hozzá. Vajjon nem Lucaciu ez a vezér?

Elvakult emberek száználmas tülekedése ez a kép, a mely nem vezethet jóra. Voltak már itt külön legények is a magyarság ellenségei Lucaciunál s megküzdöttünk nagyobb tömeggel, mint az egyesült nemzetiségi (beleértve a horvátokat is). Még sem mi veszünk el. A nemzetiségek fennmaradására sem az az út, hogy élet-halál harcot provokál-

janak. Eddigi parlamenti szereplésük saját véreiknek nem használt, hanem inkább ártott. Addig kívánnak-e a magyar türelemmel visszaélni, míg a tufeszített hur elpattan.

Nem a magyarságnak: első sorban a románságnak jól felfogott érdeke, hogy Belényesben a 48-as lobogó győzzön.

Függetlenségi diadalt jeleznek Nagykárolyból. A néppárt jelöltjét nagy szótöbbséggel legyőzte a függetlenségi jelölt — román szavazatok segítségével.

Belényesben nem látják meg a korifeusok, hogy az oláh szavazatok döntők lehetnek országos pártok közt is és nem kell okvetlenül széparasztikus pártot alapítani?

Azonban nem ez a legfontosabb tünet a szomszéd vármegyében lezajlott választásnál. Elszomorító és megdöbbentő az a hang, amellyel a függetlenségi sajtó egy része a nagykarolyi választásról megemlékezik. Mintha Belényes sokkal kevésbé izgatná a függetlenségi-párt egy részét Nagykárolynál.

Az is bizonyos, hogy ha a választás olyan körülmények közt folyik le Belényesen, mint Nagykárolyban, akkor Kardos Árpád feltétlenül előre készülhet a mandátumot megköszönő beszédre.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Dráma.

Ernesto Belfiore, a csinos bersaglieri főhadnagy, magából kikelve, dult arccal rohant fel Isidore Bianchi, a rőt szakállu uzsorás harmadik emeleti, szűk lakására. Betaszította a rozoga ajtót s láthatólag megkönnyebbült, midőn meglátta az uzsorásnak ellenszenves, kissé ijedten hátraforduló arcát.

Bianchi itóasztalánál ült s előtte nagy halomban számadások, kötelezők, váltók s egyéb bizonyítéka feküdtek a megszorult emberek kétségbeesésének. Elseje közeledett s Bianchi, a rája szorultak réme, ilyenkor kérlelhetetlen szigorúsággal szólítgatta fel hitelezőit a fizetésre.

Mikor meglátta a belépő főhadnagyot, gyorsan, kissé reszkető kezekkel összesöpörte az iratokat s belegyömöszölte az asztalfiókba, melyet kulccsal lezárt.

Azután felemelkedett és vakmerően bizalmaskodó mosolylyal a főhadnagy elé ment, aki szemlélhető ellenszenvvel szorította meg fejle nyújtott kezét.

— Ah, Belfiore főhadnagy ur! — szólt folyton mosolyogva Bianchi. — Ön ezuttal szokatlanul pontos, sőt több annál, mert hisz még négy napja van . . . Nos, ez derék dolog . . . Foglaljon helyet!

Belfiore arcát előntötte a bibor. Miközben leült a bicegő székre, zavarodottan kereste a szavakat.

— Ön téved, Bianchi, — szólalt meg végre. — Nem fizetni jöttem. Sőt pénzt akarok kérni. Azonnal, e perben kell . . .

Isidore Bianchi arca jéghidegre vált. A mosolyt különös, fagyos vonás váltotta fel ajkain. Apró, szürke szeméit Ernestora szegezte s monoton, csengésnélküli hangon így szólt:

— Lehetetlen, főhadnagy ur. Ön kimerítette, sőt túllépte hitelét . . .

— De . . .

— Ismétlem, nem lehet. Onnek négy nap mulva fizetnie kell nagyobb összeget s most új kölcsönrel akarja sulyosítani helyzetét. Én nem vagyok rossz ember s nem akarom az ön vesztét . . .

A főhadnagy keze ökölbe szorult. Ez a vérszopó uzsorás, akinek kegyetlensége miatt válságos terminusokon már nem egy pisztolylövés dördült el s aki érthetetlen módon Bel-

fiorenak még sokkal sulyosabb feltételek mellett szokott pénzt kölcsönözni, mint a többi áldozatának, jó szívére mér hivatkozni és adja a nagylelkűt. A fiatal tiszt önmagában mely keserűséggel átkozta balsorsát és szegénységét, melyek őt e vadállat karmai közé juttatták.

Szegény szülők gyermekeként lépett a katonai pályára s kitűnő tehetsége révén soron kívül előléptették főhadnagynak. A kétezer lira fizetésből a kicsiny helyőrségben csak meg tudott élni valahogy, de mikor Rómába helyezték át, a drága fővárosban csakhamar adósságokba keveredett. Hozzájárult még, hogy kissé könnyelmű volt s a pénzzel éppen nem tudott bánni. Mindame lett osztatlan mértékben birta bajtársai és felebbvalói becsülését, kik valamennyien fényes jövőt jósoltak neki.

Ernesto Belfiore boldog vőlegény volt. Jegyben járt ezredesének gyönyörű leányával, Eleonorával. Az ezredes a pontosság és szigorú becsületesség mintaképe s nagy vagyon ura, tudta, hogy Belfiore szegény fiu, de azt, hogy adósságai vannak, nem tudta s Ernesto, aki ismerte leendő apósa felfogását, rettegett a gondolattól, hogy valaha megtudhatná.

És ime, most még ez a buta véletlen, mely ebbe az irtóztató helyzetbe hozta! Boldogságá-

Uj üzlet!

Uj üzlet!

— Megérkeztek —
Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri-divat üzletében

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézimunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésesebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérműek, mely árukkal a legmérsékeltébb árukban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsű párlfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

A sajtó egy része már is idegeskedik a nagykárolyi dolgok miatt; úgy látszik, az a cél, hogy a néppártot a koalícióból kibuktassák.

Ez egyike lenne a legnagyobb politikai éretlenségnek.

Nem szólnak arról, hogy a 67-esek és 48-asok együtt küzdöttek meg az alkotmányválságot s a becsület köti hozzá az összes pártokat, hogy a koalíció feladatainak megoldásáig együtt maradjanak. Nem becsület tehát egyik vagy másik párt részére lehetlenné tenni a koalícióban való bennmaradást. Egyszerűen arra a tényre utalunk csak, hogy a horvát, a nemzetiségi és a szociáldemokrata feszengésekkel szemben csak az egységes magyarság győzhet s azt a sulyt, amelyet a néppárt tagjai értékénél fogva felfelé és lefelé egyaránt képvisel, a hajóból kidobni esztelenség. Hiába függetlenségi a hajó, a mai viszonyok közt az egyensúlyt a 67-esek tartják fenn a magyar politikában. Talán nem volt elég a nyomor és a szenvedés?

Viharoknak megyünk eléje. Nem győzzük eleget ismételni, hogy kifelé csak akkor lehetünk erősek, ha befelé egységesek vagyunk. Szétporlad a legkeményebb szikla is, ha egy vízcsepp behatolhat s megkezdheti a felbomlasztást. *

A parlament őszi ülészsaka. A képviselőház tudvalevőleg október 10-én tartja első ülését, mely csak formális ülés lesz. A rá következő napokon fog letolyni a régi ülészsak berekesztése és az új ülészsak megnyitása. A megalakulás befejezte után a Ház megkezdi

érdemleges munkáját. Mint értesülünk, Andrassy belügyminiszter az első ülések egyikén betervezi az alkotmánybiztosítókról szóló törvényjavaslatokat, a melyekhez a király már megadta előzetes hozzájárulását. Előterjeszti a kormány a kiegyezési javaslatokat is, melyeknek a száma hat lesz. Az 1908-as költségvetést is a Ház elé viszik.

A kormány elsőnek a kiegyezést akarja letárgyalatni és azután négy hónapos indennitit szándékozik kérni, minthogy a költségvetés tárgyalására majd csak a delegációk után kerül a sor.

A szerbek békét akarnak. Zágrábból sürgönyzik: A koalícióban lévő szerb képviselőkre nagyon leverőleg hat az a körülmény, hogy az egyes kerületekben a horvátok inzultálják a szerbeket és letépi a szerb zászlókat. Nem lehetetlen, hogy legközelebb ismét több szerb képviselő fog kilépni a koalícióból, annál is inkább, minthogy a szerbek — mint lapjaikból látható — nagyjában megvannak elégedve a magyar kormány újabb engedményeivel és nem igen hajlandók a horvátokat a késhegyig menő harcba követni. Mint egy karlováci lap jelenti, Rakodczay Sándor bán az új választásoknál Draganicsban fog jelöltséget vállalni.

A belényesi választás előtt.

A kortesek munkában.

Belényesben minden csendes.

Két nap választ még el bennünket a belényesi választástól és most, amikor azt hitte mindenki, hogy legizgatottabb lesz a hangulat, most egyszerre lecsillapult minden. Azonban ez a csendesség nem vehető teljes nyugalomnak,

mert ez csak látszat, ami legtöbbször csal. Nem csendesedett le korántsem a hangulat, csak a szimbolyét változtatták meg a politikai játéknak tudnillik Belényesből a vidékre helyezték el. Tény az, hogy Belényesben volt összpontosítva a pártok mozgató ereje, azonban hogy most a községekbe lett szét osztva, ez még nem jelenti a nemzetiségi-párt erejének szétforgácsolását, mert a nemzetiségi-párt a belényesi választáson élethalál harcot akar vívni a függetlenségi-párttal és e végből tudja azt, hogy a vezető ereje bármilyen vakmerő is az hamar hajótörést szenved, azért a románokkal szimpatizáló és magyargyűlölő különböző külföldi államokból minden megkapható embert a járásba csődít ugyanarra, hogy minden választó polgárra esik egy-egy ilyen pióca, aki állandóan mellette tartózkodik és józan gondolkodás menetéből kizavarja és a hazafiatlan ígéretekkel leköti, hogy így kikészítve majd annak idején felhajtja azt az áldozatot a nagy-szinpadra, hogy ott mint egy gépezet, leadja a szavazatát.

Országos jelentőségű és a külföldön is nagy port verő választás ez a belényesi választás. A nemzetiségi nagy sulyt is fektetnek zászlójuk diadalra jutására, mert azt hiszik, hogy a belényesi kerület megszerzése Dákó Románia feltámadását jelenti. Nagyon csalódnak ha ezt hiszik! Pedig erre enged következtetni minden erőfeszítésük, de leginkább az a módszer, melylyel küzdenek.

Az onnan érkezett jelentések szerint a belényesi járásban tulajdonképpen most vette kezdetét az ugynevezett korteskedés. Mindkét tábor emberei tegnap délután hagyták el Belényest s elszéledtek a kerület községeiben. A nemzetiségi-párt kortesei igen nagy tömeget képeztek. Ebben a tömegben sok romániai és több külföldi hírlapíró is részt vett, akik szintén a nemzetiségi-párt mellett korteskednek.

ban vagy könnyelműségében, — ő maga sem tudta — leült kártyázni s egy ülő helyében elvesztett ötszáz lirát. Ezt elő kell keríteni, mert becsületszavát adta, hogy huszonnégy óra alatt megfizeti s mert a nyertes felebbvalója, az őrnagy volt . . .

Belfiore leküzdötte undorát s kérő szóval fordult az uzoráshoz:

— Nézze, kedves Bianchi, nekem azonnal kell ötszáz lira . . . On tudja, hogy néhány nap múlva lesz az esküvőm. Az esküvő után ön ezt is megkapja, meg a többit is . . .

Bianchi vontatottan válaszolt:

— Nem lehet . . .

Belfiore remegve sapkája után nyult. Szemeiben a kétségbeesés tükröződött.

— Akkor nincs más választásom, — szólt felemelkedve — mint főbelövőm magamat.

Isidore Bianchi elhalványodott.

— De főhadnagy ur! — szólt hebegve — ezt csak nem teszi . . . Megálljon! talán még ez egyszer segíthetek önön . . . Hozott váltót.

A tiszt igent intett.

— Ezer liráról?

— Igen.

Belfiore átnyujtotta a váltót s Bianchi leolvasott eléje — négyszázötven lirát.

A főhadnagy olvasatlanul zsebébe gyűrte a pénzt és elrohant.

— A nyomorult! — mormogta, midőn lesett a lépcsőn. — Hogy félti azt a rongyos néhány ezer liráját, mely a halállommal veszendőben ment volna . . .

* * *

Néhány nappal esküvője előtt Ernesto Belfiore levelet kapott az uzorástól. Csak ez az egy sor állott benne:

»Az esküvője előtti napon hallani fog rólam.

Isidore Bianchi.

A fiatal tisztet borzasztó izgatottság fogta el. Eszébe jutott, hogy ismét elhalasztott egy terminust és félredobta a vén uzorás egy sürgető levelét. Vajon mit forralhat? Csak nem akarja tán apósa tudomására hozni adósságát? Nagy Isten! Amilyenek az ezredest ismerte, ez a körülmény alkalmas lett volna arra, hogy az egész házasságot meghiusítsa, őt lehetlenné és boldogtalanná tegye.

Egész napon át nem tudott a gyötrő gondolatoktól szabadulni. Estére kelve az örületnek egy neme fogta el. Halálos gyűlölet töltötte be lelkét megróntója iránt, szemei előtt vérfoltokat látott s mintha fülébe egy titkos hang örökké ezt sugta volna: öld meg! öld meg!

* * *

Késő este volt, mikor Belfiore az egymagában lakó uzorás ajtaján kopogtatott.

— Ki az? — kérdezte egy félnék hang.

— Én vagyok, Belfiore, — szólt nyugodt hangon a főhadnagy.

Bianchi néhány szót mormogott, azután ki nyitotta az ajtót.

A főhadnagy belépett.

— Bocsásson meg, — szólt higgadtan, hogy ily későn háborgatom. — De meg akarom fizetni az adósságomat . . .

Ezzel kabátja belső zsebébe nyult.

Az öreg zsidó arca előbb meglepetést, majd szokatlan lágyaságot, majdnem szeretetet árult el.

— No, no . . . — mormogta, — azért nem kellett volna úgy sírtani . . . nem vagyok

Agárdi István

mázoló és butorfestő az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy sulyt fektetek, nemkülönben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletekhez kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, ugy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanuló felvétetik, fizetéssel avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

Tisztelettel Agárdi István, mázoló és butorfestő.

A nemzetiségi-párt kiszállította az összes román jogászokat és tanítókat valamint minden román érzelmű embert, hogy csak agitáljon a párt érdekében.

A vidéken még nem kezdődött meg a harc, kivéve az előre elkészített ügyeket, melyeket már Bartha lemondása után azonnal foganatosítottak.

A csendőrség szét van osztva a községekben és megkezdte szolgálatának teljesítését. A csendőrség ellen egymást érik a nemzetiségi részéről a rágalmak, melyek a terrorizmusról beszélnek. Ezek a panaszok azonban csak munkát adnak a hivataloknak, de minden alapot nélkülöznek, mint ahogy azt a már eddig tett panaszokra megindított vizsgálatok eredményei tényesen igazolják.

Markovits Károly főszolgabíró határozatot hozott, melynek értelmében csakis igazolvánnyal ellátott egyének járhatnak a választó körületben bármelyik párt részéről is szavazó polgárokat toborozni. Ezek az egyének igazolványukat a főszolgabírói hivatalnál szerezhetik be. Ebben a határozatában Markovits kimondta még azt is, hogy a kortesek nem mehetnek be fuvar felfogadása végett a magán lakásokba, mert ezzel az ürüggyel izgathatnak is. A fuvar felfogadását e határozat értelmében úgy foganatosíthatják, hogy az illető bizalmiférfiak a község házában jelennek meg és ott a még elfogadható kocsiakat felfogadják.

A főszolgabírónak ezt a határozatát a nemzetiségi megfélembzték s így az ügy az alispán elé került. Miskolczy Ferenc dr alispán tegnap délután hozta meg határozatát, melynek értelmében a főszolgabírói határozatból az igazolványokra vonatkozó rész épségben marad, azonban a fuvar felfogadások ügye törölve lett és a kortesek be mehetnek a magánlakásokba is, hol ha esetleg izgatnának, a főszolgabírónak jogában áll az illetőt letartóztatni.

én rossz ember . . . nem akarok én semmi rossz . . .

A szó ajkán tagyott. Bámulva rámeresztette szemét Belfiorera, aki vilámgyorsan tört ragadott elő zsebéből s azt belemélyesztette az öreg torkába.

Isidore Bianchi kezével kétszer-háromszor csapkodott a levegőben, azután hőrögvé összehesett. A fiatal főhadnagy irtózza féltéveszközt a kiszökkenő vérsugár elől.

Azután megfordította az ajtó kulcsát és lázas sietséggel keresni kezdett az asztalon heverő iratok között. A váltóit kereste.

Nem talált semmit, de kezébe akadt egy felbélyegzett, vaskos levél, — az ő címére.

Felbontotta és dermedten nézte tartalmát. Összes váltói és kötelezvényei mellett ott feküdt egy levél.

Majdnem kővé vált, mikor elolvasta:

Kedves Főhadnagy Ur!

Őn abban a korban van most, melyben az én fim volna, ha tizenhét éves korában nem halt volna meg. Őn nagyon hasonlít hozzám. Az én holnap boldogságához én is hozzá akarok járulni valamivel s itt küldöm önnek vissza összes váltóit. Fogadja szívesen és legyen boldog.

Hive

Isidore Bianchi.

Ernesto Belfiore leroskadt egy székre és kezével elfodte arcát.

Néhány pillanattal később fogoly volt.

Giosué Catalani.

Az alispán határozatát tegnap tudatta a belényesi főszolgabíróval telefon útján és ma küldi ki írásban. A határozat meghozatalát Belényesben összegyűlve várták a nemzetiségi agitátorok és amikor értesültek róla, megkezdték a szétvonulást a kerületbe. Ez is elég bizonyítéka annak, hogy a nemzetiségi korteseket nem a fuvar felfogadása vezette, hanem az izgatás. Különbözik ennek bizonyítására szolgál a főszolgabíró jelentése is, mely azt hangoztatja, hogy a nemzetiségi eddig minden lefoglalható fuvart lefoglaltak.

A központi nemzetiségi tábor szétesése után Belényesben a nyugalom helyre állott, csak kisebb mozgó csoportokat lehet látni, mely izgatottan tárgyalja a választást.

A választás elnöke dr Wallner Ödön megyei főügyész tegnap a délutáni vonattal Belényesbe utazott.

Tegnap délből Gaál András képviselő Nagyváradra érkezett és Glac Antal főispánt látogatta meg. A képviselő megkérdezte a főispántól, hogy mi alapjuk van azoknak a rémhíreknek, melyek a belényesi választásról keringenek. A főispán kijelentette, hogy a rémhírek mind túlozott hírek. Ma már nyugodt a hangulat. Gaál András tegnap délután kiutazott Belényesbe, hova még Halász Lajos képviselő is elkísérte.

A román király hadserege.

A román agitátorok hazafiatal fogásaira, melyekkel szavazatokat igyekeznek Lukácsinak nyerni, fényes világitást vet a következő eset, melylyel jelenleg korteskednek. Az agitátorok igen sok helyen látva azt, hogy nem boldogulnak a kissé hazafiasan gondolkodó polgárokkal a legvakmerőbb eszközöz folyamodtak. Elhíresztelték, hogy Lukácsinak rendes hatonasága van, mely minden percben meg fog jelenni, ha szükség lesz rájuk. Ha kell itt lesz a román király hadserege s majd megtanítja az Kardosékat.

»Most már láthatjátok, hogy nincs mitől félni azt lehet tenni amit akartok, mert ha bajotok lesz jön a román hadsereg majd segít az nektek.»

Igy lázít, így jár a Lukácsiu érdekében a nemzetiségi agitátor faluról-falura. Érdekes, hogy olyan kis emberek is, így beszélnek akiknek egy esetleges veszedelemnél nincs veszíteni valójuk.

Egy osodabogár.

A román nemzetiségi korteseket jellemző a következő kis kortes-fogás is. A kolompokok faluról-falura bolyongva többek között azt híresztelik, hogy Lukácsiu jelölt egyenes leszármazottja Lukács evangelistának. Aki tehát jólelkű, igazhíű oláh annak erkölcsi kötelessége Lukácsra szavazni. A román polgárok pedig hisznek ennek a csodabogárnak és éltetik Lukácsiuat, mint Lukács evangalista fiát.

UJDONSÁGOK.

* **A megyei tisztí nyugdíj bizottság ülése.** A megyei tisztí nyugdíj-bizottság ma tartja meg rendes ülését. Ezen az ülésen fogja megtárgyalni, illetőleg előkészíteni az 1908. évi költségvetést a bizottság. Ugyanekkor kerül tárgyalás alá a rendszeresített napidíjas irnokok ideiglenes minőségben eltöltött idejüknek a nyugdíjba leendő beszámításának ügye.

* **A város 300,000 koronás kölcsöne.** Nagyvárad város törvényhatósága július havi közgyűlésén elhatározta, hogy két nagyvárad pénzügyintézetből 300,000 korona kölcsönt vesz fel a szükségletek fedezésére. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **Kossuth-szobor Szeghalmon.** Kossuth Lajosnak egymás után állítják fel a szobrokat az ország minden részében. Nagyon kevés olyan jobb módu város van még, hol mozgalom ne indult volna hazánk nagy fiának emléket maradandó műben megörökíteni. A mozgalom bárha lassu is mégis ez ideig még mindig eredménynyel járt. Így legujabban Szeghalmon községében készítették el Kossuth Lajos szobrát és azt a jövő hó 22-én délelőtt fél 12 órakor le is fogják leplezni. A leplezési ünnepélyre a szobor bizottsága tegnap meghívta a vármegyét is.

* **Miért drága az aprójószág.** A piaci drágaság napról-napra fokozódik ugyannyira, hogy a közönség a közös konyha fogalmával kezd megbarátkozni, mely talán enyhíteni fogja ezt az elviselhetetlen drágaságot. Tény az, hogy a különböző körülmények minden árunak természetesen fokozzák az értékét, azonban igen sok, lelmi cikkél olyan körülmények emelik fel oly elviselhetetlenül azokat, melyek kibágást képeznek és elkövetők a maguk hasznára uzsoráskodnak. Így van az aprójószággal. Hogy a főkapitány kiadta a legszigorubb ellenőrzési parancsot az elővásárlások meggátolására ez nem alterálta a kofákat abban, hogy üzemeiket tovább ne folytassák. Ezek a kofák bent a piacon vásárolják össze az aprójószágot és hogy a piacon feltűnő ne legyen jó drágán adják el házhoz hordva. Ilyen kofák voltak Nagy Mari, Szabó Róza, akiket tegnap egyik ügyes rendőr Duró János elfogott és a rendőrségre kísért. A bekisért kofák ellen megindították az eljárást. Igen üdvös volna, ha a piaci szemléket szigorítaná a rendőrség.

* **A fürdő-vasut építése.** A Püspök- és Félix-fürdőbe tervezett villamos vasut közigazgatási bejárását, mint irtuk, a kereskedelmiügyi miniszter szeptember hó 3-ára tűzte ki. A miniszter leirata tegnap megérkezett Nagyvárad városához s e szerint a közigazgatási bejárás vezetésére dr Halászi László miniszteri osztálytanácsost küldte ki a miniszter. Felhívja egyben Nagyvárad városát, hogy a közigazgatási bejárásra képviselőket küldjön ki. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy a fürdővasutra vonatkozólag Hankovits és társa engedélyesek által beadott terv és feltételeket a közgyűlés határozatának megfelelőleg tegnap küldte át Nagyvárad városa a Nagyvárad Városi Vasut r. t. igazgatóságának. A város hivatkozik a villamos vasut társasággal kötött terület használati szerződésre s kéri, hogy legkésőbb 2 hónap alatt nyilatkozzék, miszerint hasonló módon és feltételek alatt hajlandó-e a fürdőkre a villamos vasutat kiépíteni. Tehát nemcsak a Gilányi-utcai vonalról van szó, hanem az egész fürdővasutról. Nagyváradnak ugyanis nem a csillagvárosi vonalra, hanem a két fürdőbe megfelelő olcsó forgalmat biztosító fürdővasutra van szüksége.

* **Horvátellenes tüntetés az orfeumban.** Tegnap este a Zöldfa orfeumban kellemtelen incidens játszódott le az előadás alatt, melynek botrányos folytatását egyedül Zilaky Antal városi tb. rendőrbi-tos közbelépte akadályozta meg. Előadás alatt ugyanis megjelentek az orfeumban Juhász Gyula és Juhász László állami hivatnokok és minek utána meglehetősen alkoholt fogyasztottak el az ópen következő cseh énekszámot kifogásolták. Az éneket horvátnak gondolták és az alkoholtól szuggerált hazafias érzés tombolni kezdett a két mulatni vágyó hazafiban. Az énekszámot

közbeiktatásokkal zavarták, mire a közönség kidobással, meglincseléssel fenyegette a két hivatalnokot. Csakis Zilahy Antal közbelépése akadályozta meg a közönséget abban, hogy a két hivatalnokot meg nem lincseljék. A két tüntető hivatalnok ellen megindították az eljárást.

* **Szerencsétlenség egy iparvasutnál.** Borzalmas szerencsétlenség történt a gróf Zichy Vladimér birtokán levő iparvasutnál. A szerencsétlenséget egy ember vigyázatlansága idézte elő, melynek következtében egész életében nyomorékká lett. Az esetről a következőket vettük: Harépi István vasuti munkás tegnapelőtt este a gazdasági vasut egyik kocsijának felkapcsolásánál segédkezett olyképen, hogy a különálló kocsit a már összeállított vonat felé toltta többed magával. Közvetlen a vonat előtt a kocsi elé ugrott, hogy annak kapcsoló készülékét a vonattal összeakassza. Mikor ezt fogyanatosította is, a kocsi közül kiakart bujni s e közben megbotlott. A szerencsétlen embert társai nem vették észre és megadták a jelt az indulásra. A vonat azonnal elindult, a kocsi kereke Harépi lábát oly erősen nyomták le a földre, hogy a lábát teljesen összeroncsoolta. A szerencsétlenül járt embert Mezőtelegre szállították, hol a nyolcórás személyvonatra tették és beszállították a biharmegyei közpórházba. A megindított vizsgálat során megállapítást nyert, hogy gondatlanság nem terhel senkit.

* **Tilos a borpancsolás.** A rendőrkapitányi hivatal a következő hirdetményt adta ki: A mesterséges borok készítése és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXIII. t.-c. utalással figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a mustba vagy borba, ugyszintén a már kész kiejert törkölyborba vizet keverni bármely csekély mennyiségben is feltétlenül tilos, továbbá, hogy tilos a természetes bornak törkölyborral vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is, a víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási rendelkezésben körülírt korlátozással. A ki a tiltott módon készített vagy kezelt bor forgalomba hozza, vagy eladja az az 1893. XXIII. t.-c. értelmében 600 (hatszáz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi vagy más tiltott anyaggal keveri vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri — mint mesterséges bor készítője 2 hónapig terjedhető elzárással és ezen felül még hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik s ezenkívül az illetőktől a tiltott módon készített vagy kezelt bor még el is koboztatik. Nagyvárad, 1907. aug. hó 12. — *Rendőrség.*

* **Megvizsgálják a mérlegeket.** Ezenel közbírá tesztem, hogy a városi mértékhiteltesítő hivatal ez évi november és december hónapokban a mérlegeket és súlyokat megvizsgálja, miért is mindazok, kiknek birtokában az 1904. évben, avagy korábbi években hitelesített mérlegek és súlyok vannak, kötelesek ezek t a mértékhiteltesítési hivatalhoz beszoalgtatni, elkobzás és szigorú büntetés terhe alatt. Nagyvárad, 1907. augusztus hó 12. Rendőr-főkapitány.

* **Bihar a korosmák ellen.** Bihar község képviselő testülete legutóbb tartott közgyűlésén határozatot hozott, melyben kimondotta, hogy a korosmákat vásár- és ünnepnap zárva fogja tartatni. A határozat meghozatalában ugyanaz az intenció vezette a képviselő-testületet, mint a többi községeket. A határozatot a központi járás főszolgabírója pároló vélemény kapcán küldte be jóváhagyás végett a törvényhatósághoz.

* **Brankovics patriárka hagyatéka.** Karlócáról jelentik tegnapi kelettel: Ma v tte

kezdését az elhalt Brankovics György szerb patriárka hagyatéka tárgyalása. Az örökösök részéről jelen voltak dr Maximovics Milán, az elhalt veje, a szerb nemzeti alapok képviselőjében pedig dr Radivojevics-Vacsics István kongresszusi választmányi tag és dr Kraszojevics György orsz. képviselő, mint a szerb nemzeti alapok ügyésze. A leltározás előrelátólag több hetet fog igénybe venni és annak befejezése után az összes ingóságok — a rezidenciában levő butorzat kivételével — nyilvános árverésen adatnak el. Eladásra kerül többek között nagymennyiségű óbor is.

* **Katonai egyenruhák szállítása.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a közös hadügyminisztérium a cs. és kir. közös hadsereg részére az 1908. évben szükséges katonai egyenruházati és felszerelési cikkek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1907. október hó 9. Mirel az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a szóban levő pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Egyben megjegyezzük, hogy a pályázati hirdetmény a Budapesti Közlöny f. 1907. évi augusztus hó 22. iki számában közzétetett. Nagyvárad, 1907. augusztus hó 23. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan., elnök. Dr *Sarkady Lajos* titkár.

* **Rejtélyes gyilkosság.** A napokban megemlékeztünk róla, hogy Cécke községében agyonverve találták meg Koszte Lászlót. A tetteseket a csendőrség a legszorgosabb kutatás dacára sem tudta kipuhatolni. Tegnap végre az egyik tettes jelentkezett önként a nagyvárad királyi ügyészségen. Toje Istvánnak hívják és azt adta elő, hogy tudomása van róla miszerint őt keresik a csendőrök Nehogy valami bántódása legyen önként jelentkezik, azonban tettességét tagadja s azt hozza fel, hogy ő a Koszte meggyilkolásában nem volt részes, mert együtt voltak ugyan, de valaki őt is fejbe ütötte, úgy hogy eszméletét veszítette és csak akkor látta, hogy mellette meghalva fekszik Koszte mikor már eszméletét visszanyerte. Toje beismerte, hogy a gyilkosság napján kivüle még Gliga János is jelen volt, akivel valami széna vásárlás miatt összevesztek. Valószínűnek tartja, hogy mindkettőjüket Gliga ütötte le. A jelentkezett atyafit, mert erős a gyanu arra, hogy ő is részes a gyilkosságban, lezárták.

* **Halálozások.** Ozv. *Kovács József* né sz. Szakolyi Gulácsy Veronka, élete 82. évében elhunyt. Halálát előkelő, kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése ma, szombaton, augusztus hó 24-én délután 2 órakor lesz a Szilágyi Dezső-utcai gyászházról s innét Szalacsra szállítják a családi sírboltba. — *Lukács Géza* csalánsi földbirtokos, megyebizottsági tag, a Szalárd és vidéke takarékpénztár elnöke folyó hó 23-án éjszél után 2 órakor Nagyváradon elhunyt. A megboldogult földi maradványait Csalánsra szállítják és ott temetik el e hó 25-én a családi sírboltba.

* **A szobacica szerelme.** Bányai Aladár ismert nevű kereskedő-segéd, aki már többször volt büntetve, huzamosabb ideig udvarolt Barabás Zsuzsanna szobaleánynak. Az ismeretség meglehetősen benső volt már a két szerelmes között ugyannyira, hogy Bányai a leánytól ruhaneműt és arany gyűrűket is kért kölcsön. A szobaleány mivel nem rendelkezett a kért ruhaneműekkel, hogy mégis teljesítse a szive hódítójának kérelmét, a kért ruhadarabokat gazdájának ruhái közül lopta ki és adta át Bányainak. Bányai ekkor eltűnt, mire a szobacica feljelentést tett ellene a rendőrsé-

gen, hol azonnal megindították az eljárást. Időközben azonban Bányai visszaérkezett Nagyváradra, hol első dolga volt a szerelmes Barabás Zsuzsannát felkeresni. A szobacica az ifj. ur visszaérkezéte nagyon megijedt és azonnal futott a rendőrségre, hol írásban vonta vissza a panaszt, oly indokolással, hogy ő a feljelentést azért tette, mert azt hitte, hogy Bányai soha sem fog vissza térni. Az eljárás most már a szobacica ellen indult meg a gazdától került ruhadarabok miatt. Ja bajos dolog az a szerelem . . .

* **A székelyek segélyezése.** Az aradi Székely Otthon folyó évi október hó 5. és 6. án tartja meg generális gyűlését Aradon. Ezen a gyűlésén a szétszórtan élő és szegénysorsu székelyek felségélyezése fogja a főtárgyat képezni. Ebből az alkalomból most kérelemmel járultak a megye törvényhatóságához, hogy a megye tehetségéhez képest anyagilag támogassa őket céljuk kivételében.

* **A bejelentett öngyilkosság.** Dr Hencz Károly országgyűlési képviselő megjelent a főkapitányságon és felmutatott egy levelet, melyet szakácsnője, Singer Matild írt. A levélben bocsánatot kér az alkalmatlankodásért, de bejelenti, hogy megunta az életet és öngyilkossá lett. A rendőrség Singer Matild keresésére indult, ez azonban közben elkövette bejelentett öngyilkosságát. A Gyöngygyuk-utca 23. sz. ház előtt gyufaoidatot ivott. Súlyos belső sérüléseket szenvedett. A Rókos-kórházban ápolják.

* **Gyermekelődások az Urániában.** Ma szombaton, mint rendszeren, *gyermekelődás* lesz délután az Urániában. Tekintettel azonban az eddigi nagy érdeklődésre, ezentul nem egy, hanem három gyermekelődást tart az Uránia minden szombaton délután és pedig 3-tól 6-ig félhelyárral. Az új műsor bizonyára nagyon fog tetszeni a gyermekvilágnak is. Jegyek a gyermekelődásokra már d. u. 2 órakor válthatók az Uránia pénztáránál.

* **A kánikula vége.** Ha a kalendárium nem mutatná, nem hinnénk el, hogy még csak ma lesz vége a kánikulának, mert már napok óta nemcsak hűvös, hanem különösen éjjel, hideg van; a hőm ró alig mutat 10 fok melegget. Így bucsuzik el a kánikula ma, Bertalan napján. Egész uralkodása alatt, Mária Magdolna napja óta, alig tíz-tizenkét napig volt erősebb meleg, de annál több volt a változó, szeszélyes. Bizony erősen közeledünk az őszhöz.

* **A meggyilkolt ember koponyája.** Már napok óta olyan hírek keringtek a városban, hogy egy meggyilkolt embernek a csontvázát találták meg a Kossuth Lajos utcai Pontelli-féle ház építésénél. A Pontelli-féle régi házat ugyanis elbontották s helyére nagyobb épületet emelnek. Az ócska épület egyik részében a padozat földjében egy koponyát találtak, de a többi csontokat nem találták a koponya mellett. A koponyán egy 10 centiméter hosszú mély vágás s közvetlen mellette egy kisebb vágás van, amelyekről megállapítható, hogy még akkor ejtették a koponyán, mikor az ember élt. Az első fogak ki vannak törölve, de a többiek épek. A rendőrség is tudomást szerzett a leletről s tegnap elkobozta a koponyát és a vizsgálatot megindította. A koponya körülbelül 30—35 éves emberé lehetett s hogy az illető gyilkosság áldozatául esett, azt bizonyítja a két erős vágás, amelyek valószínűleg baltától származtak. Az elbontott ház régebben nagyforgalmu korcsma volt s ugyanezen épületben volt az országos híru Pontelli féle szalámi-gyár. Annyi bizonyos, hogy a koponya évtizedekkel ezelőt került a földre.

*** Társas kirándulás Párisba.** Szeptember 8-án Párisba társas kirándulás rendezetik, mely rendkívül élvezetesnek ígérkezik. Öt napi Párisban való tartózkodás alatt a kirándulók megtekintik az összes látványosságokat, Sevret St. Cloudot és Versailles-t is. Részvételi ár, melyben a vasuti kocsi, szálloda, étkezés, költségei bennfoglaltatnak, II. osztályú utasok részére 380 korona. III. osztályú utasok részére 280 korona. E kirándulással kapcsolatosan Párisból kiindulólondoni társas utazás is rendeztetik. Mindkét utazásra nézve részletes programmal és felvilágosítással szívesen szolgál a Magyar Utazási Vállalat r.-t. Budapest, IV. Eskü ut 3. sz.

*** Öngyikos hentesiparos.** Margitáról jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délben egy jó módú hentesiparos öngyilkossági szándékából magára lőtt és azonnal meghalt. A szerencsétlen ember szenvedélyes alkoholista volt és valószínűleg tartják, hogy tettét is az alkohol túlságos élvezetének következtében beállott pillanatnyi elmezavarásban követte el. A csendőrség megindította a nyomozati eljárást.

*** Kié a bivaly.** Egy bivaly tehén, ökorborjuval együtt bitangásban találtatott. Igazolt tulajdonosa a hivatalos órák alatt jelentkezék a rendőrkapitányi hivatal kihágási ügyosztályánál — földszint 7. sz. szoba, annál is inkább, mert a bitangásban talált jószágok 8 nap multával ellesznek árverezve.

*** Találtak egy zálogjegyet.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I. em. 7. sz. szobába.

TANÜGY.

Az iskolai értesítőkről.

A nagyváradi polg. fiú-iskola értesítője.

Oó Dezsőnek, aki az orsz. polg. isk. Egyesületnek igazgatósági tagja, »A polgári iskola jövője« című ügyes cikke vezet be az értesítőt, amelyben hangsúlyozza, hogy a polgári iskolák kifejlesztésére a polgárság, különösen pedig a magyar polgárság intelligenciájának emelése érdekében van szükség, mert ez a társadalmi osztály lehet csak az az erős gerinc, amelyen az ország ereje, hatalma és békés fejlődése nyugszik. S ha tekintjük a ma már 400 felé járó polg. iskola geográfiai elhelyezkedését, azt látjuk, hogy abból a legkevesebb az Alföldön, a magyarság zömében van. Ideje tehát siettetni a polg. iskolák szaporítása és fejlesztése által, hogy a magyarság vegye észre, hogy a rohamosan haladó korban az elemi iskola már kevés a polgárság részére is.

Az 1906—7. tanévről szóló igazgatói jelentésből kiemelendőnek tartjuk, hogy az intézetben még az előző iskolai év folyamán bevezették az »Uránia« szerű előadásokat. Szép vetített képekben mutatták be a többek közt Budapestet, az Al-Dunát stb. Ezáltal a tanulás nemcsak könnyebb, hanem mindenekelőtt sokkal intenzívebb és maradandóbb határu, mint az, amely pusztán csak a szavakra támaszkodik. Ez az eljárás ajánlható mindazon iskolának, amelynek tanítás anyagában ily vetítés által szemléltethető részletek vannak.

A tanári könyvtár, amelyet csak a legújabb időben alapítottak, mert azelőtt együtt volt a községi iskolák közös könyvtárával, 382 kötetet foglal magában, az ifjúsági könyvtár pedig 333 kötetet. A segélykönyvtár, amelyből ebben az iskolai évben 169 szegény tanuló részesült tankönyv segélyben, 728 kötetből áll. Az intézet tanszer felszerelése összesen 4191 db. 5374 k. 19 fillér értékben.

A lefolyt tanévben az iskola érdemes igazgatója, Winkler Lajos királyi kitüntetésben részesült, amely alkalomból tisztelői és barátai, valamint volt tanítványai gyűjtést indítottak, amelynek eredménye eddig 746 korona 17 fillér. Az alap kamataiból évenként egy-egy kiváló tanuló fognak segélyezni.

Könyvjutalomban az iskolának számos tanulója részesült. Az elégedett tandij összege 3384 korona, ami körülbelül 215 tanuló egész tandijának felel meg.

Május hó 15-én 193 tanuló 6 tanár vezetésével több napos tanulmányi kirándulást tett, amelynek célja az volt, hogy a tanulók megismerjék a mezőtelegi ipartelepeket, a tatarosi és felsődernai aszfaltbányákat, továbbá a feketeerdői üveghutát. Megtekintették egyúttal az utjukba eső magaslaki Zichy vadászkastélyt és Solyomkő váromladékait a festői szép vidéken. Az intézetnek a lefolyt tanévben 469 tanulója volt, kik közül osztályoztatott 431 tanuló. Ebből 24 kitűnő, 46 jeles, 108 jó, 125 elegendő 126 elégtelen osztályzatot nyert. A bukott tanuló száma tehát 29%, százalék, ami — ha tekintetbe vesszük, hogy a polgári iskola nem tudományos pályára készít elő, hanem a polgárság általános műveltségének emelésére van hivatva, igen magas százalék. Középiskolában helye van a selejtezésnek, azért itt az elégtelen osztályzat ha 25—30 százalékra még megérthető, de a polgári iskolának nem a selejtezés a feladata, azért itt helyes módszer és rendszer mellett a bukott tanuló százalékának 10—15 nél magasabbnak nem igen szabadna lenni.

Még egy feltűnő jelenségre akarok rámutatni.

A II. A. osztályban elégtelen osztályzata van 21-nek, a II. B-ben 13-nak, a III. A-ban megbukott 23, a III. B-ben 14, a IV. A-ban 13 és a IV. B-ben 7. Tehát az A. osztályokban a bukottak száma majdnem kétszer annyi, mint a megfelelő osztályokban. Ezt azonban meg lehet magyarázni és indokolni azzal, hogy a B. osztálybeliek általában tehetségesebbek és szorgalmasabbak, mint az A. osztálybeliek. Ez tehát a véletlennek egy sajátosos játéka a tanulók elosztásánál. Amde akkor hogyan történhetik meg az, hogy p. u. magyar nyelvből az átlag sokkal hanyagabbnak és tehetségtelenebbnek minősített.

III. és IV. A. osztályokban megbukik 4—4 tanuló, addig az átlag majdnem kétszer nagyobb szorgalomnak és tehetségűnek minősített III. és IV. B. osztályokban megbukik 12, illetve 7 tanuló. Már itt azt az indokolást, hogy a kiválóbb osztályok tanulói éppen a magyar nyelv tananyag nemtudásában és nemtanulásában váltak ki és multak felül a hanyagabb osztályok tanulóit. Hanem arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a párhuzamos osztályok szaktanárai között nem volt meg a kellő egység az anyag feldolgozásában és a mérték felállításában. Ez pedig hiba, nagy hiba, amelyet a jövőben mindenesetre kerülni kell.

Az 1907—8. iskolai évre vonatkozó értesítésből megtudjuk, hogy szeptember 2., 3. és 4. évi magánvizsgálatok lesznek, a felvételi javító és pótló- vizsgálatok augusztus 31-én tartatnak, a beiratások pedig szeptember 5., 6. és 7-én. Tandij: 16 korona, könyvtáridj 1 korona, a 15 éven aluli tanulók még 30 fillér nyugdíjajutalmot fizetnek.

Felvétel a róm. kath. tanítóképzőbe.

A nagyváradi kir. róm. kath. tanítóképző intézetnél a beiratkozások a jövő 1907—8-iki iskolai évre a következő rendben történnek: Szeptember 3-án az első, szeptember 4-én a második és harmadik évfolyamu növendékek felvétel és beiratása.

A tanítóképző-intézet első évfolyamába oly ép testű tanulók vétetnek föl, akik 14-ik évüket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és a polgári iskola, gimnázium v. reáliskola alsó négy osztályát sikeresen elvégezték.

A felvétel a következő okmányok alapján történik:

1. Születési bizonyítvány.
2. Iskolai bizonyítvány.

3. Tiszti orvosi bizonyítvány.

4. Ujraoltási bizonyítvány.

Magasabb évfolyamba rendszerint csak azok vétetnek fel, kik a megelőző évfolyamot ugyanezen intézetben mint rendes tanulók sikeresen elvégezték. Más intézetből csak indokolt esetben léphet át a növendék.

A jelentkezés alkalmával az új növendékek hallását zenei hallás szempontjából egy külön bizottság vizsgálja meg; ezen vizsgálat f. é. szept. 3-án d. u. lesz.

Beiratkozásnál a következő díjak fizetendők: Tandij kath. vallásuaknak 10 korona, más vallásuaknak 20 korona. Könyvtár-, értesítő-, bizonyítvány-, kézimunka-anyag díja együtt 6 korona 30 fillér. Ezen 6 korona 30 fillér a beiratásnál azonnal fizetendő, a tandijat 2 részletben is lehet fizetni; szegénysorsu, szorgalmas növendékek tandijelengedésben részesülnek.

Ugyancsak szeptember 3-án tartatnak a javító vizsgálatok.

A magán osztályvizsgálatok szeptember 5-és 6-án lesznek, szeptember 5-én írásbeli, szeptember 6-án a szóbeli részből.

Szeptember 8-án a tanév megnyitása Veni Sancte-val.

Beiratások a sz. Orsolya-zárdában.

A nagyváradi sz. Orsolya-zárdában levő róm. kath. tanítóképző, polgári, belső és külső elemi leányiskolák növendékeinek a beiratása az 1907—8-ik iskolai évre szeptember 2. 3. 4. 5. 6. és 7-én fog megtartatni.

A tanítóképző-intézetek első osztályába a beiratás szeptember 2-án lesz, akik az első osztályba felvételt óhajtanak, úgy azok, kik e szándékukat már előzetesen bejelentették, mint akik akkor fognak jelentkezni, születési, iskolai, orvosi és újraoltási bizonyítványokkal ellátva reggel 8 órakor jelenjenek meg az intézetben.

A tanítóképző-intézet 2. 3. és 4. osztályába járó növendékek beiratása szeptember 3-án fog megejtetni.

A polgári és elemi iskolákba szeptember 2-ikától egész szeptember 7-éig bármely nap lehet beiratkozni.

Hivatalos idő reggel 8—11. Délután 3—5-ig.

Szeptember 8-án délelőtt 10 órakor sz mise és ünnepély »Veni sancte.«

Szeptember 9-én kezdődnek az előadások.

TÁVIRATOK.

Szilágyi Dezső szobra.

Budapest, aug. 23. Bácsbodrog vármegye Szilágyi nevű községében szeptember hó 8-án lepezik nagy ünnepélyességgel Szilágyi Dezső szobrát. Az ünnepélyen a kormány képviselőjében jelen lesz Darányi Ignác földművelésügyi miniszter.

A minoristák új rendfőnöke.

Budapest, aug. 23. Szegedről jelentik: A minoriták magyarországi rendházai Renter Domonkos római generális elnöklete alatt mai választó gyűlésükön a rend új rendfőnökévé 17 szá-

vazattal 16 ellenében **Lakatos Ottó** dr főgimnáziumi hittanárt választották meg.

A Mátyás-szobor veszedelme.

Kolozsvár, aug. 23. A kolozsvári Mátyás-szobrot ma könnyen végzetessé válható veszedelem fenyegette. A szobor javítási munkálatait ez idő szerint Róna József szobrász és Füzéry Aladár szerelő végzik. Munkájuk közben ma 3 métermázsas ólom felrobbant, minek következtében az egész szobrot szürkés máz vontta be. Füzéry szerint a robbanást az ólomban levő dinamit okozta és a szobrot az mentette meg, hogy a robbanás ereje a föld felé irányult. Az ólomba hír szerint a nemzetiségiek keverték a dinamitot.

Lueger állapota.

Brizen, aug. 23. Lueger dr polgármester állapota ideérkezése óta nem rosszabodott, hanem általánosságban változatlan maradt. Ideérkezése óta egyes szinptomák javultak.

A bolgár posta Kossuth Ferenc miniszterhez.

Budapest, aug. 23. A budapest-konstantinápolyi új táviróvezeték megnyitása alkalmából a bolgár közmunkügyi miniszter a következő táviratot intézte Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez:

Köszönöm Nagyméltóságodnak a bensőségteljes szavakat, melyekkel az új budapest-konstantinápolyi vezeték a torgalomnak átadta és a szimpátiát, melyet hazámmal szemben tanusít.

Bizton remélem, hogy az új vezeték nemcsak a nemzetközi érintkezés eszköze lesz, hanem egyúttal azon baráti érzelmek megerősítésére is fog szolgálni, melyeket Magyarország hazámmal szemben mindig tanusított és melyeket Bulgária kötelességének tartja. Szerencsét kívánva Nagyméltóságodnak ez újabb békés győzelemhez, bodognak érzem magamat, hogy ez esemény hírének hazájának attól a hüfiától vettem, kinek dicsőségteljes nevét tisztelik egész Bolgárországban, amely büszke arra, hogy annak idején menedéket adott hős és tisztelt atyjának, Halatcheffi közmunka-, ut- és közlekedésügyi miniszter.

Kitiltott szociáldemokrata.

Stuttgart, aug. 23. A württembergi kormány Quelch angol szociáldemokrata kiküldöttet kitiltotta a hercegség területéről, mert a szociálista nemzetközi kongresszuson a hágai konferencia tagjait tolvajok társaságának nevezte.

Titokzatos bombarobbanás.

London, augusztus 23. A Daly Mail értesítése szerint lisszabonban a minap egy titokzatos bomba robbanással kapcsolatban 3 embert letartóztatták és egy hadi hajóra szállították. A lisszaboni újságoknak szigorúan megtiltották, hogy erről a dologról bármit is írjanak. Két nagy lapot, melyek a bombarobbanásról röviden mégis említést tettek, egy-egy hónapra betiltották.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

15

Összekulcsolt kezekkel, mereven néző szemekkel, — azokkal a szép átlátszó, világos kék királyi szemekkel, melyekben most sötét árny borongott — ült Malboise Regine az ágy mellett.

Látta belépni az apját, de nem állt fel, hogy megölelje őt.

III.

A veres kék.

Leirhatatlan, minő általános izgatottságot okozott a Solgrésben elkövetett bűntény.

Es a merész gyilkosság, melyet ilyen jól elzárt, jól őrzött birtokon követtek el, mert csakhamar bebizonyult, hogy a földalatti utvasajtaja épen olyan biztosságot nyújtott, mint a rácsos főkapu; az áldozat személyisége, ez a tragikus vég az esküvő napján, az előcsillámló politikai háttér, a képzelt, szenvedélyes indító okok... és főleg a szűri özeveg szép, de kissé nyugta anító arca, magas származásának legendája, gyanus, szerelemnélküli házassága, minden hozzájárult, hogy ez a különös dráma feltűnést keltsen.

De ha már az első részletek, melyeket a lapok kööltek, felkeltették a kíváncsiságot és melyekből heves, egymásnak ellentmondó véleményeket alkottak az emberek, a világot ellogultsággal, előítéllettel, később, midőn nyilvánosságra jutott a vizsgálat eredménye, volt csak igazán ok a csodálkozásra. A földalatti utban tett felfedezések olyanok voltak, hogy megdöbbenítették nemcsak a törvény embereit és a közönséget, de azon egyet en személyt is, aki e világon a gyilkoson kívül tudni vélte a rettetenes valót, Malboise márkinét.

Ime, minő eredményt tudott felmutatni a vizsgálat:

A bűntényt követő napon, kora reggel Cardailles, a köztársasági ügyész, miután előbb főnökével, a főügyessel telefon utján értekezett, egy század gyalogságot kért, hogy körülkerítse az erdő ama részét, melyben a solgresi hegyszakadékba vezető földalatti utak végződtek.

Ugy képzelték, hogy ez a földalatti ut többfelé elágazik és a kijáratok az étréchy-i erdő egyik sziklás, vadregényes részében vannak. A helybeliek épen nem voltak tájékozva az utak helyzetéről, sőt eredetüket sem ismerték. Ezek a galleriák valaha nagyon könnyű módon voltak kiegészíthetők a homokos és könnyen munkálható homokkődombokban és bizonyára buvóhelyül és védelemül szolgáltak. Talán az volt az oka a rossz hírnévnek és kevésbé tiszteletreméltó elnevezésének, mivel banditák találtak itt menedékhelyet, amivel a helységet »Etréchy-a-tolvaj«-nak hívták. Ezen földalatti üregekről azonban már régóta nem beszéltek és nagyon sokan, még a környékiek közül is, csak a solgresi-i bűntény elkövetése alkalmával nyertek tudomást azokról.

A solgresi csudásan szép park mélyében, az üde reggelen, melyen rózsás aranyfény szűrődött át a fák lombzatán, komoly férfiak haladtak apró léptekkel, megvizsgálva a szakadozott bozótot, a letaposott fűvet. Elöl ment de Cardailles, őt követte a vizsgálóbíró és az irnok, aztán a rendőrség és végre a csendőrök következtek. Hol földre szegzett tekintettel, hol az alacsony ágak között kúriatva a szemmel, vizsgálták a talajt, ahol a bűnös lesben állhatott. Majd a csapat azon helyről, ahol Malboise márkit holtan találták és ahol még néhány vér-

holt száradott, — a vasajtóig ment, melyet végre felnyithattak.

De Cardailles kezében tartotta a holttestnél talált kulcsomót. Az őt követő férfiak, majdnem mindannyian, gyertyát vittek, kivéve a csendőrormestert, aki kerékpárjának acetyléne lámpásával volt ellátva.

A meredek ösvényen lefelé haladva, a hegyszakadékba értek. Utközben semmi különöset sem találtak, kivéve egy tuskén fennakadt fehér posztó darabkát.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, aug. 23.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, aug. 23.

Oszták hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	540.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Váosi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti aru és értéktözsde 1907 aug. 23-án		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	144.—
Oszták járdék papírban	— — —	97.25
Oszták járdék ezüstben	— — —	98.25
Oszták járdék aranyban	— — —	116.—
Oszták korona járdék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKIS GYULA.

Legjobbak

a
Moskovits
czipők.

Kossuth-utca 5.

A jövő tanévre szükséges

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

a legjutányosabb árban kaphatók a

Szt.-László-nyomdában,

Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 3. szám.

Vidéki
szülők figyelmébe!

1 esetleg 2 iskolás tanuló teljes ellátást valamint gondos családi otthont kaphat tisztességes keresztény családnál. Lakás a város központján. Cim a kiadóban.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

14874—1907. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Mayer és Moller budapesti bej. cég által felállítani szándékolt csongyűjtő telep telepengedélyezése tárgyában tolyó évi szept. hó 2-ik napjának délelőtti 11 órájára a közbiztonsági telepre helyszíni tárgyalást tűzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszámolások figyelembe vételét nem fogják.

Nagyvárad, 1907. augusztus 18.

Gerő Ármán
r. főkapitány.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénasavas források.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérlettség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken.

61

Papi ruhák.

Mint néhai Lobočka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segítje bátorodom a nagyságos- és föltisztelendő papság becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házámban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak színtartó, erős, jó szövetből való elkészítését jutányos árban vállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés partfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

40

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privát oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mntarajiskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,

okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szíves információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Tanítónő,

kitünő képesítéssel,

nevelőnői állást

keres. — **Polgári iskolai növendékeket is vállal.** 191 1-4

Cim a szerkesztőségben megtudható.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül

azonnal kiadó.

MINDEN DIÁKNAK TUDNI KELL!

nagy tankönyvek és iskolai szerek olcsó szabott árakon

kapható:

SEBŐ IMRE

könyv- és papírkeresésében
Nagyvárad, Fő-utca.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezhetni lehet naponként 9-től 12-ig

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.